

Atte Harjanne vihr

Kirjallinen kysymys ydinvoiman aseman varmistamisesta EU:n kestävän rahoituksen kriteeristössä

Eduskunnan puhemiehelle

Energiatalouden ratkaisut ovat keskeisessä roolissa sekä ilmastopäästöjen vähentämisessä että luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Ilmastomuutoksen hillitsemiseksi sähkön ja lämmön tuotannossa ja liikenteessä on laajalti luovuttava fossiilisista polttoaineista. Samalla sähkön osuus koko energiataloudessa kasvaa. Kasvava sähkön merkitys korostuu myös teollisuuden vähähiilisyystiekartoissa: Energiateollisuus arvioi, että nykyisellä teollisella tuotantorakenteella muutos saattaa tarkoittaa sähköenergian tarpeen kasvua jopa 50 prosentilla. Muutokseen liittyvää haastetta korostaa se, että vastaava siirtymä on edessä kaikkialla maailmassa. Onkin tärkeää, että edellytykset kaikelle vähäpäästöiselle ja kestäväälle energiantuotannolle säilyvät ja niitä parannetaan.

Ydinvoima on nykyisellään tärkein vähäpäästöisen sähkön lähde Suomessa ja Euroopassa. Myös uudet investoinnit ydinvoimaan ja sen kehittämiseen ovat käytännössä välttämättömiä, mikäli kansallisista, eurooppalaisista ja globaaleista ilmastotavoitteista aiotaan pitää kiinni.

Investointeja tarvitaan muun muassa olemassa olevien laitosten ylläpitoon ja huoltoon, uusiin laitoksiin ja uudenlaisten teknologisten ja liiketoiminnallisten mallien kehittämiseen sekä ydinjätehuoltoon. Uusista ratkaisuista esimerkiksi pienet, modulaariset reaktoriratkaisut (SMR) ovat teknistaloudellisesti erityisen lupaava teknologia, johon panostetaan nyt muun muassa Isossa-Britanniassa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Myös Suomella on erinomaiset lähtökohdat toimia alan edelläkävijänä vahvan tieteellisen ja teollisen osaamisen pohjalta.

Ilmeisestä tarpeesta huolimatta ydinvoima uhkaa jäädä Euroopan unionin määrittelemien kestävän rahoituksen kriteerien ulkopuolelle (EU taxonomy for sustainable activities). Kestävän rahoituksen kriteerit määrittävät sen, mikä toiminta katsotaan kestäväksi ja mihin pääomia siten jatkossa ohjataan.

Taksonomiavalmistelussa ydinvoiman asema siirrettiin erilliseen tieteelliseen jatkoarviointiin. Vahvojen ydinvoimavastaisten näkemysten ja intressien valossa riski ydinvoiman sulkemiseen pois kriteeristön piiristä on kuitenkin edelleen olemassa jatkoarvioinnista huolimatta.

Taksonomian rooli yksityisiä sijoittajia ohjaavana kriteeristönä on selkeästi laajentumassa laajemmaksi politiikan välineeksi. Myös Suomessa esimerkiksi Ilmastorahasto on ilmoittanut nou-

Kirjallinen kysymys KK 176/2021 vp

dattavansa rahoituspäätöksissään taksoniakriteeristöä. Ilmaston kannalta onkin erittäin tärkeää, ettei Euroopan unioni rajaa ydinvoimaa kestävyyskriteerien ulkopuolelle.

Ydinvoiman aseman turvaaminen ja teknologianeutraalin linjan edistäminen yleisemmin on perusteltua myös valtioneuvoston EU-politiikasta antaman selonteon perusteella. Selonteon linjan mukaan EU:n toimien ja tavoitteiden tulee perustua luotettavaan tutkittuun tietoon, ja valittavia toimia sekä niiden vaikuttavuutta ja riittävyyttä on myös arvioitava tiedepohjaisesti ilmastomuutoksen ja luontokadon torjumiseksi sekä ympäristön tilan parantamiseksi.

Valmistelun kuluessa erilaiset järjestöt ja jäsenmaiden edustajat ovat tehneet taksonomian valmisteluun ja sen teknologiaratkaisuihin liittyviä vetoomuksia.

Suomi on ollut mukana allekirjoittamassa vetoomusta bioenergian asemasta taksonomiassa yhdessä muun muassa Ruotsin ja Viron kanssa. Sen sijaan Suomi ei allekirjoittanut seitsemän valtion vetoomusta komission johdolle ydinvoiman keskeisestä roolista EU:n ilmasto- ja energiapolitiikassa. Vetoomuksessa olivat mukana Tšekki, Ranska, Unkari, Puola, Romania, Slovakia ja Slovenia. Vetoomuksen pääsanomana oli vaatimus siitä, että komissio varmistaa, että EU:n energia- ja ilmastopolitiikka mahdollistaa kaikki tiet hiilineutraaliuteen teknologianeutraaliuden periaatteen mukaisesti ja että kaikkia tarjolla olevia ja nolla- tai vähäpäästöisiä teknologioita olisi kohdeltava yhdenvertaisesti kaikessa politiikassa mukaan lukien EU:n taksonomiassa.

Taksonomian tarkempia kriteerejä valmistellaan keväällä 2021. Epäonnistunut ja epätieteellinen taksonomiakriteeristö olisi uhka ilmastolle, luonnolle ja muille kestävä kehityksen tavoitteille laajasti ja ydinvoiman jääminen kestävä rahoituksen ulkopuolelle myös merkittävä suora ongelma Suomen ilmastotavoitteille, taloudelle ja suomalaiselle teollisuudelle.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus toimii varmistaakseen, että ydinvoimainvestointien välttämätön tarve osana vihreää siirtymää huomioidaan EU:n kestävä rahoituksen kriteeristössä?

Helsingissä 26.3.2021

Atte Harjanne vihr